

[SIGNALEMENT]

Marie-Anne Wilssens, Romain Vanlandschoot & Marc Reynebeau, *De toekomst is al begonnen. 100 jaar Uitgeverij Lannoo. Het verhaal van een voorzichtige durver*, Tielt, Lannoo, 2010, 366 pp., ill., ISBN 9789020986372

Dit is een boek met vele paradoxen. De eerste is dat de gelegenheids-publicatie naar aanleiding van het eeuwfeest van Lannoo in 2009 pas verscheen in 2010. Daar was een goede reden voor: einde 2009 werd Lannoo eigenaar van de Nederlandse uitgeverijen Meulenhoff Boekery en Unieboek/Het Spectrum en verdubbelde daarmee zowel de omzet als het personeelsbestand van het bedrijf. Het was ongetwijfeld het belangrijkste wapenfeit in de externe groei van het honderdjarige uitgevershuis en verdiende dus in het jubileumboek, in een 'Epiloog 2010', omstandig uit de doeken te worden gedaan.

De tweede paradox van dit boek is dat het geschreven is door twee auteurs, de journaliste Marie-Anne Wilssens en de biograaf van Joris Lannoo Romain Vanlandschoot, terwijl er drie auteurs op het omslag en de titelbladzijde staan. Het aandeel van Marc Reynebeau in dit boek blijkt een woord vooraf te zijn, dat in een tiental royaal gezette bladzijden, in vetjes dan nog, de Tieltse uitgeverij situeert in het Vlaanderen van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw. Het is een mooie synthese, met één uitschuiver: dat Lannoo enige tijd de 'literaire coryfee' Stijn Streuvels aan zijn uitgeverij kon binden en daardoor in 1932 diens

4. In: *Wetenschappelijke tijdingen*, jg. 63, 2003, nr. 4, pp. 295-297; in *Wetenschappelijke tijdingen*, jg. 67, 2008, nr. 2, pp. 115-127; en in: *Wetenschappelijke tijdingen*, jg. 69, 2010, nr. 1, pp. 87-89.

‘beroemd geworden’ roman *De Vlaschaard* kon uitbrengen, is op z’n minst misleidend, want dat boek verscheen al in 1907 bij Veen en de uitgave van 1932 was de negende druk: een ‘jubileumuitgave’ met een houtsnede van Jozef Cantré.

De derde paradox van dit boek is van meer inhoudelijke aard. Het eerste deel, over de jaren 1909-1959, is van de hand van Romain Vanlandschoot, die al bij het 75-jarig bestaan van de firma, in 1984, een degelijke biografie van de stichter, Joris Lannoo, leverde en op basis daarvan de eerste halve eeuw van de geschiedenis van het bedrijf beschrijft. De auteur heeft zijn opzet voor deze gelegenheid verruimd en verwerkt nu onder meer het materiaal dat hij al in het verzamelwerk *Inktpatronen* (2006) had aangedragen met betrekking tot de paar ideologisch bedenkelijke publicaties die Joris Lannoo in de jaren ‘30 en ‘40 uitbracht en die tot in maart 1944 in zijn fondscatalogus bleven staan. Die publicaties passen in een profiel dat de auteur vanuit een huidig standpunt terecht ‘afkeurenswaardig’ vindt, maar dat toen blijkbaar nauwelijks ophef veroorzaakte – tenzij, interessant genoeg, in twee katholieke tijdschriften, *Boekengids* en *Kultuurleven*, die alvast de brochure *Het Jodenvraagstuk* uit 1934 respectievelijk ‘zeer bedenkelijk’ en ‘dwaas’ vonden. Het tweede en het derde deel van het boek, over de jaren 1959-1991 en 1991-2009, van de hand van Marie-Anne Wilssens, volgen de evolutie van het bedrijf en daarbinnen, na de opsplitsing ervan in twee afzonderlijke entiteiten (drukkerij en uitgeverij), de afdeling uitgeverij van generatie tot generatie, van trend tot trend, van genre tot genre en soms van jaar tot jaar. Dat moet een hels karwei geweest zijn, en het leidt niet altijd tot perfecte consistentie binnen het boek. De *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* van 1973-1975 wordt op p. 150 ‘een van de pronkstukken’ van het fonds in die jaren genoemd en geldt ook voor Reynebeau als een ‘prestigieuze’ verwezenlijking, maar in het overzicht van de ‘Mijlpalen in de geschiedenis van uitgeverij Lannoo 1909-2009’ (pp. 9-11) zoek je het boek tevergeefs: onder 1973 vind je alleen de ‘eerste toeristische *Dicht-bij-huisgidsen*’ van Michiel Zwaenepoel en Julien van Remoortere. De *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* van 1998, volgens Reynebeau ‘wetenschappelijk veel evenwichtiger’ en volgens Wilssens ‘kritischer, meer pluralistisch en wetenschappelijker’ (p. 151) dan haar voorganger, kortom ‘een standaardwerk voor de komende generaties’ (p. 256), ontbreekt eveneens in de erelijst. Wie er, begrijpelijk, wél zijn opwachting maakt, is Piet Huysentruyt, in Nederland onbekend, wereldberoemd in Vlaanderen als auteur van culinaire megasellers. Immers, zoals Reynebeau terecht schrijft in zijn inleidend opstel, “[kwaliteit] wordt niet langer afgemeten aan ideologische intenties, maar aan feitelijke resultaten”. Of, zoals de Brusselse uitgever Alain Jourdan in *Le Soir* van 20 oktober 2010 openhartig liet optekenen: “Un livre, c’est d’abord un schéma économique.”

In dat opzicht vormt deel 3 van het boek, de epiloog over de overname van twee gerenommeerde Nederlandse uitgeverijen door het 'kleine' Lannoo uit Tielt, een spannende en revelerende ontknoping: Lannoo wordt nu werkelijk, in de geest van de stichter en zijn opvolgers, een belangrijke speler in het hele Nederlandse taalgebied, zowel op het terrein van de non-fictie als op dat van de fictie. In die zin is dit boek niet alleen een kroniek van wat voorbij is, maar biedt het ook een aanzet tot nadenken over wat nu komen gaat. Ongetwijfeld voor een nieuwe, succesrijke periode van minstens honderd jaar.

[Ludo Simons]
